

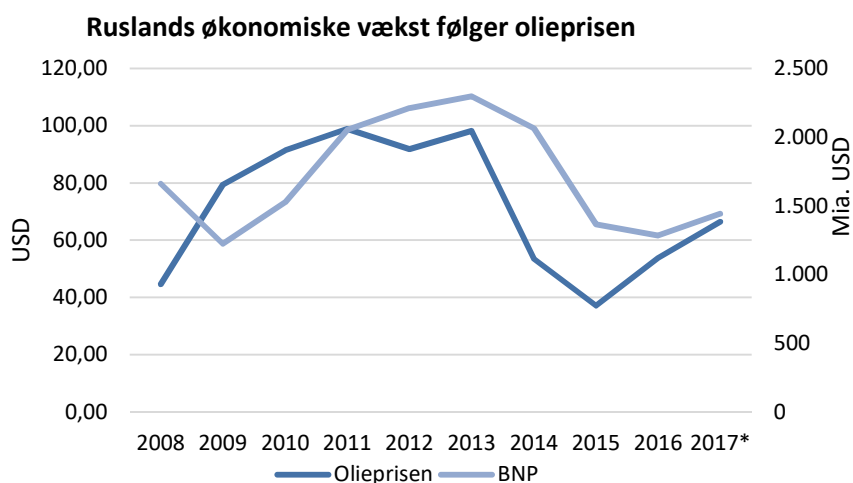


Rusland 2018: Potentiale for danske virksomheder trods fastlåst politisk situation

Den 18. marts går Rusland til præsidentvalg, og på trods af sanktioner, en fortsat lav oliepris og en presset valuta tyder alt på, at Vladimir Putin bliver på posten. Dansk erhvervsliv er blevet hårdt ramt af den politiske krise mellem Rusland og Vesten, men Rusland er stadig et attraktivt marked for danske virksomheder.

Rusland er afhængig af råstofpriserne

Rusland er i løbet af de sidste 10 år gået fra at være et marked i høj vækst til at være et land i økonomisk krise. En stor del af Ruslands eksport består af råstoffer, og derfor har den faldende oliepris været en væsentlig faktor i Rusland økonomiske nedtur.



Kilde: Nasdaq og World Bank

Store konsekvenser af Ruslands konflikt med Vesten

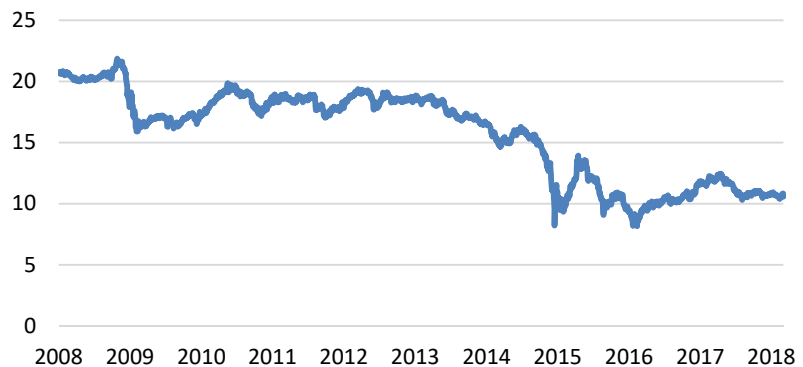
Den politiske strid mellem Vesten og Rusland har også haft store konsekvenser for den russiske økonomi. Som følge af Ruslands annektering af Krim-halvøen og indblandingen i konflikten i Østukraine indførte EU og USA sanktioner, som begrænsede Ruslands adgang til internationale kapitalmarkeder.

Følgevirkninger af Vestens sanktioner

På den baggrund har det været vanskeligt for Ruslands regering, banker og virksomheder at skaffe finansiering til investeringsprojekter, og det har hæmmet den økonomiske udvikling. Følgevirkningerne af Vestens sanktioner ses tydeligt i rublens værdi, som faldt drastisk i 2014 og kun er steget marginalt frem til 2018.

Stort fald i rublens værdi

DKK pr. 100 rubler



Kilde: Macrobond, sidste observation den 2. marts 2018

Udsigt til, at Putin får sin fjerde præsidentperiode

Selvom Rusland befinder sig i en økonomiske krise, forventer alle, at den siddende Vladimir Putin løber med sejren, når der den 18. marts 2018 afholdes præsidentvalg. Det vil være Putins fjerde periode som russisk præsident. De første to perioder var i 2000-2008, hvor præsidentperioden var på fire år. Herefter overlod Putin præsidentposten til Dimitry Medvedev i årene 2008 til 2012, som sørgede for at forlænge præsidentperioden for sin efterfølger til seks år. Derfor har Putin haft præsidentposten siden sin genvælgelse i 2012.

Præsident frem til 2024

Hvis Putin genvælges har han mandat frem til 2024, hvor han vil være 71 år. Til den tid vil Putin ifølge den russiske forfatning ikke kunne genopstille til præsidentposten, da man kun kan bestride præsidentembedet i to på hinanden følgende perioder. Han vil derfor skulle sidde over en periode.

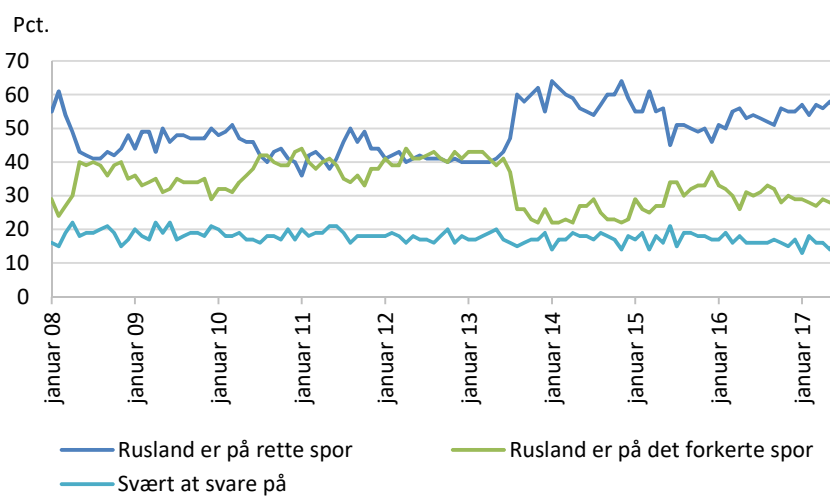
Ingen reelle konkurrenter til Putin

Ifølge russiske analyseinstitutter står Putin til at få omkring 70 pct. af stemmerne. Det skyldes blandt andet Ruslands autoritære styreform, hvor præsidenten kan bruge etablerede medier som kommunikationskanal, og at den eneste reelle modkandidat Aleksej Navalnij ikke kan stille op, da han er blevet dømt for korrupsion.

Folkelig opbakning til Putins konfrontatoriske kurs

Derudover har der de sidste 10 år – med få undtagelser – været opbakning til den politiske kurs, som er blevet udstukket af den russiske regering. Det har Vestens sanktioner ikke ændret på, for mens der frem mod Ukraine-krisen var dødt løb mellem tilhængere og kritikere af Rusland politiske og økonomiske udvikling, har det siden 2014 været ca. 60 pct. af den russiske befolkning, der mener, at Rusland er på rette spor. Det giver klare indikationer på, at Putins konfrontatoriske tilgang til Vesten fortsat har opbakning i befolkningen.

Befolkningens syn på Ruslands politiske og økonomiske udvikling



Kilde: Levada Center

Ruslands vil eksportere til andre verdensdele

Fald i Ruslands eksport som følge af krisen

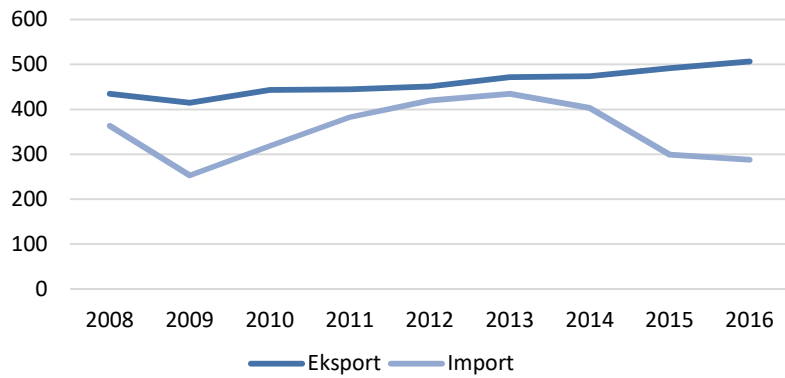
Den officielle udmelding fra den russiske regering er, at Vestens sanktioner ikke vil få store konsekvenser for Ruslands økonomi på langt sigt, da Rusland kan intensivere sit økonomiske samarbejde med tidligere sovjetrepublikker og styrke sine handelsrelationer med andre verdensdele.

Stigning i Ruslands samlede eksport

På kort sigt har Rusland haft succes med denne strategi. Fra 2013 – året før EU og USA indførte sanktioner mod Rusland - og frem til 2017 er Ruslands samlede eksport steget med 7 pct. målt i U. S. Dollars. Årsagen er til dels, at der i denne periode har været en stigning i prisen på olie, som udgør en stor del af Ruslands eksport. I samme tidsrum er importen faldet med 34 pct. Det skyldes blandt andet Ruslands forbud mod import af en lang række fødevarerprodukter fra Vesten.

Ruslands samlede eksport stiger

Mia. U. S. Dollars



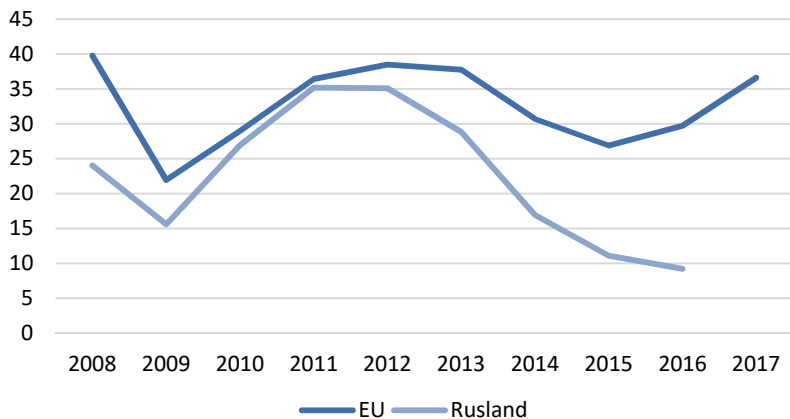
Kilde: OECD

Ukraine orienterer sig mere mod EU

Siden Ukraine-krisen brød ud i 2014 er samhandlen mellem Rusland og Ukraine dog faldet drastisk. I samme periode er forskellen mellem EU's og Ruslands samhandel med Ukraine vokset. I 2016 beløb samhandlen mellem EU og Ukraine sig til 30 mia. EUR, mens samhandlen mellem Ukraine og Rusland blot til udgjorde 9 mia. EUR. Der skal dog tages højde for faldet i rublens værdi, men det ændrer ikke tendensen til, at Ukraine orienterer sig mere mod EU.

Ukraines samhandel med EU og Rusland

Summen af import og eksport af varer i mia. EUR



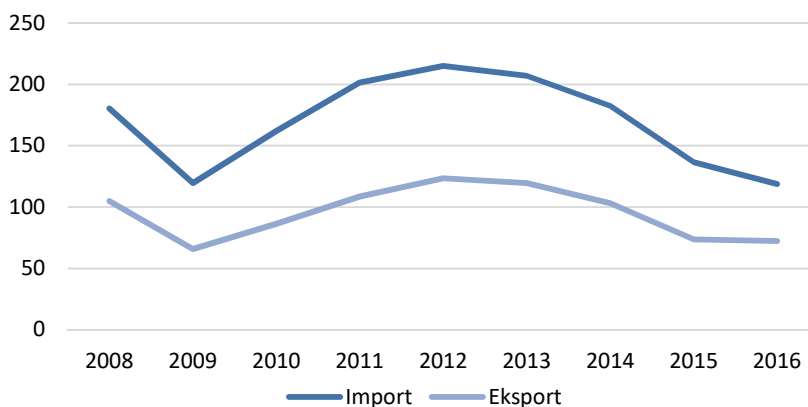
Kilde: Eurostat og Verdensbanken

Fald i samhandlen mellem EU og Rusland

EU's samhandel med Rusland har været faldende siden 2012. Ukraine-krisen har styrket denne tendens, da EU's im- og eksport til Rusland fra 2013-2016 faldt med henholdsvis 43 pct. og 39 pct.

EU's samhandel med Rusland er faldende

Handel med varer i mia. EUR



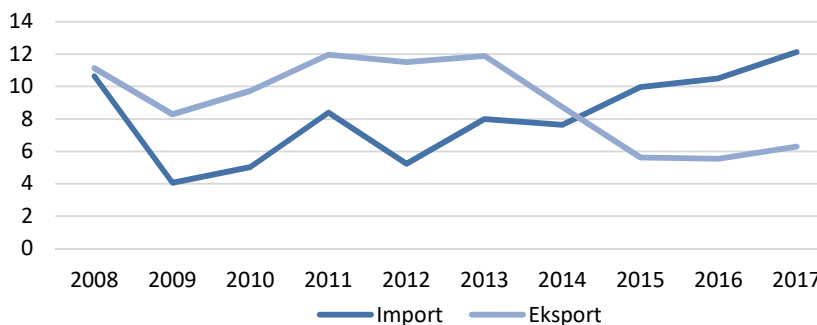
Kilde: Eurostat

Danmarks eksport er faldet, men importen er steget

Dansk eksport til Rusland er siden 2013 faldet med 47 pct. Danmark har således relativt set lidt et større tab end EU samlet set. I modsætning til den samlede tendens i EU er Danmarks import fra Rusland steget i de senere år. Danmarks import fra Rusland er således nogenlunde upåvirket af Ukraine-krisen.

Stort fald i Danmarks eksport til Rusland

Handel med varer i mia. DKK



Kilde: Danmarks Statistik

Olie er den største importvare fra Rusland

Olie og tilhørende produkter udgør klart størstedelen af Danmarks import fra Rusland. Det tyder derfor på, at ændringer i energiforsyningen er en del af forklaringen på, at Danmarks import er steget på trods af den politiske krise mellem EU og Rusland.

Top 5 importvarer fra Rusland (mia. kr.)

Rå mineralolier og produkter deraf	6,2
Jern og stål	1,8
Kul, koks og briketter	0,8
Foderstoffer (undtagen umalet korn)	0,5
Træ og kork	0,3

Kilde: Danmarks Statistik

Diversitet i Danmarks eksport til Rusland

Der er derimod større diversitet i Danmarks eksport til Rusland. Hovedpartern af den danske eksport består af avancerede produkter som industrimaskiner og medicin.

Top 5 eksportvarer fra Rusland (mia. kr.)

Kemiske materialer og produkter	0,7
Maskiner og tilbehør til industrien	0,7
Medicinske og pharmaceutiske produkter	0,5
Specialmaskiner til forskellige industrier	0,5
Fisk, krebs, bløddyr og varer deraf	0,4

Kilde: Danmarks Statistik

Ruslands forbud mod import af fødevarer fra Vesten

Konsekvenser af krisen for danske virksomheder

Som svar på Vestens sanktioner indførte Rusland i august 2014 forbud mod import af en lang række fødevarer fra lande, som stod bag sanktionerne. Det fik store konsekvenser for den danske fødevarerindustri, som især har eksporteret store mængder svinekød til det russiske marked.

Stort direkte tab for danske virksomheder

Tal fra Danmarks Statistik viser, at Danmark fra august 2013 til juli 2014 eksporterede fødevarer for 3,3 mia. kr., mens eksporten blot var på 1,1 mia. kr. i perioden august 2014 til juli 2015. Det direkte tab for danske fødevarerindustri har derfor været på 2,2 mia. kr.

Hovedparten af produkterne er blevet afsat på andre eksportmarkeder

DI vurderer imidlertid, at 80 pct. af de produkter, der skulle have været eksporteret til det russiske marked, er blevet afsat på andre markeder. Der har dog været en række omstillingsomkostninger, fordi flere fødevarerindustri har tilpasset store dele af deres produktion til det russiske marked. Samtidig har sanktionerne ført til et fald i fødevarerpriserne.

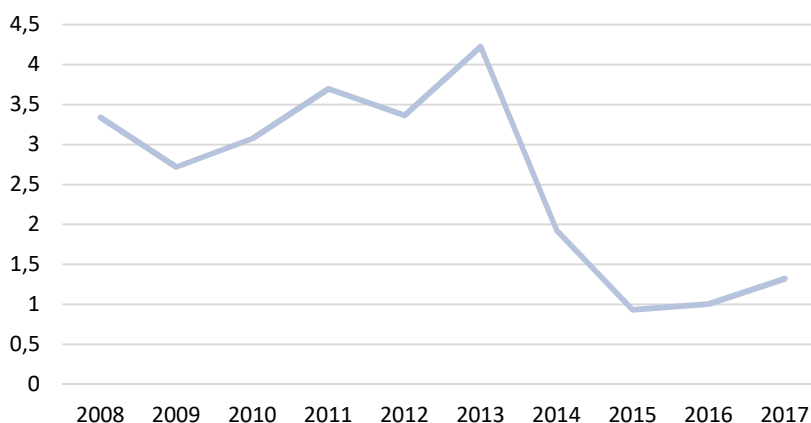
Rusland satser på egen fødevarerproduktion

På langt sigt har sanktionerne fra Rusland konsekvenser for fødevarerindustrien, da Rusland investerer mange ressourcer i at opbygge et stærkt hjemmemarked for fødevarerproduktion. Selv hvis sanktionerne ophæves, vil europæiske fødevarerindustri således ikke finde de samme afsætningsmuligheder i Rusland. Blandt andet af

den grund orienterer danske fødevarereproducenter sig i stigende grad mod andre eksportmarkeder.

Danmarks eksport af fødevarer til Rusland

Mia. DKK



Kilde: Danmarks Statistik

Anm.: Tal for 2017 omfatter de seneste 12 måneder (december 2016 - november 2017)

Skærpet kontrol med eksport til Rusland

Derudover har EU's sanktioner ikke blot ramt Ruslands økonomi, men også begrænset europæiske virksomhedernes muligheder for at eksportere til Rusland. Generelt er erhvervslivet underlagt eksportkontrol, som betyder, at der skal indhentes tilladelse hos myndigheder, når der eksporteres militært udstyr og såkaldte dual-use produkter. Det vil sige udstyr, som kan bruges til både civile og militære formål. Den skærpelse, som sanktionerne har medført, er, at der er forbud mod at eksportere militært udstyr samt dual-use produkter til det russiske militær og sanktionerede virksomheder. Hertil kommer forbud mod salg af visse typer af udstyr til den russiske olieindustri.

Yderligere restriktioner på eksport til Krim

For Krim og Sevastopol, som Rusland annekterede i 2014, har EU indført særlige sanktioner. Her er det således forbudt at importere varer og foretage investeringer, og det er ligeledes ikke tilladt at eksportere varer og tjenesteydelser til transport-, telekommunikations- og energisektoren.

Nye afsætningsmuligheder på det russiske marked

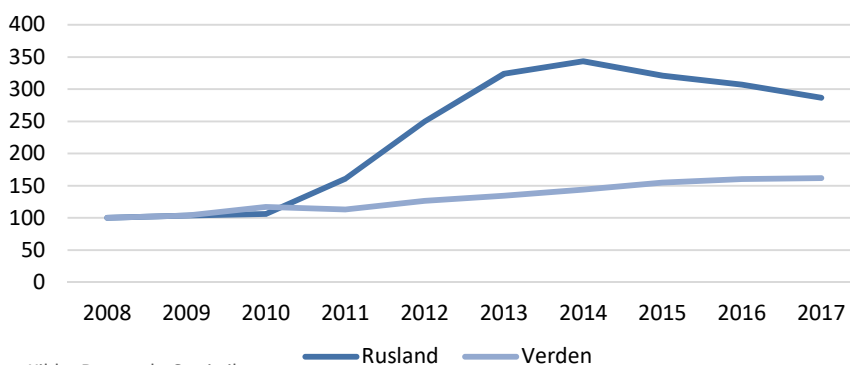
Nye tider - nye muligheder for danske virksomheder

Ukraine-krisen har ændret vilkårene for samhandlen med Rusland, men danske virksomheder har fortsat gode afsætningsmuligheder på det russiske marked. Eksempelvis har Ruslands satsning på egen fødevarereproduktion ført til øget dansk eksport af enzymer, som bidrager til højere fødevarerikkerhed. Siden 2013 er der sket et mindre fald i eksporten, men trods de politiske spændinger mellem EU

og Rusland har danske fødevaringrediensvirksomheder fastholdt en stærkt position på det russiske marked.

Udvikling i Danmarks eksport af enzymer

Indeks 2008 = 100



Kilde: Danmarks Statistik

Bedre økonomiske udsigter for Rusland

For det samlede danske erhvervsliv er der også gode muligheder for at udvide forretningen på det russiske marked uden at komme i karambolage med de gældende sanktioner. Først og fremmest er der bedre udsigter for Ruslands økonomi. Væksten i BNP for 2017 vurderes at lande på 1,8 pct., og det forventes, at økonomien vokser med 1,9 pct. i 2018. Samtidig er forbrugertilliden på vej op, og det gør en forskel i et land med 143 mio. indbyggere.

Svagt stigende tendens i Danmarks eksport til Rusland

Derudover har der siden 2015 været en svagt stigende tendens i Danmarks eksport til Rusland – jævnfør figurer på side 5-7. Den samlede vareeksport er steget med 12 pct., mens fødevarieksporten er steget med 42 pct. Danmarks fødevarieksport til Rusland er imidlertid fortsat langt fra niveauet før Ukraine-krisen.

Potentiale i at placere produktionen i Rusland

I de kommende år vil dansk eksport til Rusland dog i stigende grad blive udfordret af, at Vladimir Putins regering vil styrke nationale producenter - ikke bare i fødevarerektoren, men i erhvervslivet generelt. En stor del af potentialet for danske virksomheder består derfor i at investere i lokal produktion. Det kan styrke danske virksomheders forretning, da den svage rubelkurs og et forholdsvis lavt lønniveau gør det rentabelt at placere produktionen i Rusland.